

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/95526>

Please be advised that this information was generated on 2019-12-09 and may be subject to change.

De pastorale uitdaging van New Age

Inleiding

Aan de overstelpende hoeveelheid literatuur een themanummer toevoegen, gewijd aan een zo complex en moeilijk op één noemer te brengen verschijnsel als New Age - of zoals veelal gezegd wordt 'het Nieuwe-Tijdsdenken' - is een onderneming die wel enige verklaring behoeft en die vraagt om een afbakening.

We staan een praktisch-theologische benadering voor, dat wil in de eerste plaats zeggen dat we het Nieuwe-Tijdsdenken tegemoet treden met het oog op het handelen van de pastor in wisselwerking met de geloofsgemeenschap. We denken ons in hoe pastores in hun pastoraal handelen mensen tegenkomen die zich geïnteresseerd tonen en die in zee gaan met een op deze geestelijke leest geschoeide therapie of die geboeid zijn geraakt door de dissonantloze muziek en de meditatieve spiritualiteit van deze beweging en die zich niet meer kunnen vinden in wat de kerk aan geestelijke oefening te bieden heeft. Of we zien voor ons pastores voor wie dit veld nieuw is, die in hun gemeente of parochie nauwelijks mensen kennen die belangstelling tonen voor New Age of zelfs voor esoterie en die een en ander met nuchtere argwaan bejegenen, terwijl we ook van pastores weten die zelf geïnvolveerd zijn geraakt in gedachten en belevingsmogelijkheden die deze beweging uitstraalt onder het motto: wijst de Geest niet nieuwe wegen in de tijd? In elk geval kunnen religieuze componenten niet aan het Nieuwe-Tijdsdenken ontzegd worden en heeft het de pretentie mensen deel te geven aan waarheid en heil, gebruikmakend van noties uit psychologie en oosterse godsdiensten. Hoe pastores verder ook denken over deze stromingen, zelf mogen ze zich in hun werk ingeschakeld weten in het herderschap van God en in het op menselijkheid bedachte handelen van God, waarbij de weg, de waarheid en het leven in het geding zijn. Aan de ene kant willen we pastores oriëntatie bieden omtrent de plaats van New Age in de context

van onze cultuur, maar ook willen laten zien hoe pastores, die zich aangetrokken weten tot deze beweging van nieuwe spiritualiteit in hun handelen in de geloofsgemeenschap daarmee omgaan.

Maar we doen dit toegespitst, want in de tweede plaats wil ons praktisch-theologisch gezichtspunt zeggen dat we op zoek gaan naar de normen en waarden die in het pastoraal handelen een rol spelen. Omdat we nu eenmaal niet de hele bonte wereld in ons blikveld kunnen krijgen, hebben we een keuze gemaakt. We richten onze aandacht op het begrip volwassenheid. Hoe denken aanhangers van het Nieuwe-Tijdsdenken over volwassenheid, groei en rijping? Is dat begrip een normatief begrip? We komen hierop, omdat pastores in catechese of pastoraat bezig zijn mensen te leren leven in de lijn en het licht van het evangelie en al handelend veronderstellen dat mensen niet af zijn, dat ze een begrensde leven leiden en dat ze kunnen leren en rijpen in geloof. In haar of zijn achterhoofd speelt een concept van volwassenheid, van volwassen geloof en van groei mee.

En soms speelt daarbij ook het paradoxale geloof een rol, dat mensen oproept te worden als de kinderen. Op de een of andere manier is de onbevangenheid en de authenticiteit van kinderen en jongeren een kenmerk voor volwassen geloof, omdat het voorgegeven en opgelegde vormen en uitgesleten denkbedingen ontwapenend kan doorbreken en deterministische verklaringsmodellen (van de volwassenen die menen dat het nu eenmaal gaat zoals het gaat en dat er niet veel meer te veranderen is) op losse schroeven zet. Juist de oproep te worden als de kinderen en het Koninkrijk te ontvangen als een kind is bedoeld om als volwassene de eigen kwetsbaarheid en ontvankelijkheid onder ogen te zien en zo te komen tot geloof en een inzet voor de ander en tot solidariteit in lijden. Is het een vertekening van de New Age-beweging, vooral voorzover ze de reïncarnatieopvatting huldigt, als wij denken dat deze beweging zich vooral toelegt op volwassenheid, groei en zelfverwerkelijking? Het lijkt alsof mensen voor de zoveelste keer een leven in de schoot geworpen krijgen waardoor het ons voorkomt dat gedacht (geloofd) wordt dat ze in feite als hele oude en beladen mensen weer een nieuw lichaam, nieuwe ouders en een nieuwe situatie kiezen. Volwassenheid betekent dan uiteindelijk na een meerdere levens omvattende leerproces gezuiverd deelhebben aan het goddelijke Zelf in de mens.

Het lijkt ons de moeite waard om ons aanvankelijke vermoeden te onderzoeken en als uitgangspunt te nemen voor ons gesprek met New Age. We willen dan ook van mensen die zich zielsverwant weten met deze beweging wel eens horen hoe zij volwassenheid opvatten.

Uit het resultaat blijkt echter verrassend (?) dat vele artikelen een toespitsing hebben gevonden in het thema spiritualiteit. Kennelijk hoort bij een volwassen geloof het diepe besef dat men zich opgenomen weet in het heil van God en dat men zich daaraan ook van harte toevertrouwt.

De opzet van dit themanummer is aldus: in het inleidend deel maakt *Jonker* duidelijk wat bij hem bovenkomt, als hij geconfronteerd wordt met New Age. *Strijards* geeft een beschouwing die de hedendaagse hang naar een nieuwe spiritualiteit in cultuurwetenschappelijk perspectief plaatst.

In het tweede deel 'testimonia' genaamd, kan de lezer interviews met *Kruyne* en *Knubben* vinden, ze komen beiden te spreken over spiritualiteit. Ze staan evenals *Schilder* en *Mak* niet op voorhand afwijzend tegenover New Age. *Schilder* verzet zich tegen denken dat wil scheiden tussen subject en object of tussen God en mens. In dat licht spreekt ze over scheiding, schuld en volwassen vrijheid. *Mak* zet in met een praktijkervaring en vertelt hoe hij omgaat met New Age. *Simons* schrijft over inhoud en mogelijk gebruik van de IKON-serie, 'de zwevende hemel', die in mei en juni 1993 werd uitgezonden.

Het derde deel bevat een artikel over groei, volwassenheid en transformatie van de psycholoog *Kampschuur*, die zich verwant weet aan de 'New Age-tak' van de psychologie. *Van den Hoogen* verstaat New Age als een wijsheidsethos, dat wil aangeven hoe mensen weer aangesproken kunnen worden in een technische cultuur en hij betreft *Pannenbergs* spreken omtrent God en de werkelijkheid daarbij. *Jonker* geeft ten slotte een praktisch-theologische nabeschouwing vanuit de vraag hoe God en mens elkaar kunnen ontmoeten.

Ten slotte is er nog een beknopt literatuuroverzicht opgenomen.

A.J.M. van den Hoogen
E.R. Jonker